

Prvé Oftalmologické reading centrum v NEDU Ľubochňa v spolupráci s II. Očnou klinikou nemocnice F.D. Roosevelta v Banskej Bystrici a očného centra Oftal vo Zvolene.

Emil Martinka

SDS a systematická prevencia diabetických porúch zraku

Diabetes mellitus je v súčasnej dobe najčastejšou príčinou slepoty u ľudí v produktívnom veku v priemyselne vyspelých krajinách sveta. Hlavnou príčinou straty videnia v dôsledku diabetických komplikácií je diabetická retinopatia a jej vystupňované formy ako proliferatívna diabetická retinopatia, diabetický edém makuly či krvácanie do sklovca. Zmeny na očnom pozadí sú často prítomné už v čase diagnózy diabetu najmä pri diabete 2. typu, čo je spôsobené najmä oneskorenou diagnózou diabetu. Oneskorené je však často aj prvé oftalmologické vyšetrenie u týchto pacientov. Nie zriedkavé sú prípady prvého vyšetrenia po niekoľkých rokoch od diagnózy ochorenia. Preto je často výskyt retinálnych komplikácií v úvodných štádiách diabetes mellitus „poddiagnostikovaný“ a mnoho pacientov nedostáva

optimálnu liečbu (k súčasným možnostiam), so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami.

Príčiny takéhoto stavu môžeme rozdeliť na faktory zo strany lekára ako aj pacienta.

U pacienta sa často stretávame s nespolupracou a benevolentným postojom, nerealizovaním odporúčaných vyšetrení, nakoľko v úvodných štádiách ochorenie nemusí mať žiadne prejavy a aj závažná retinopatia môže dlho prebiehať asymptomaticky. Často sa však jedná aj o nedostatočné vedomosti o potrebe pravidelného vyšetrenia a tiež aj relatívna nedostupnosť oftalmologického vyšetrenia.

U lekára diabetológa sa jedná najmä o nedostatočnú frekvenciu odosielania k oftalmológovi. Rovnako, nie každý ambulantný oftalmológ je špecialista na zadný segment oka, nie každý má fundus kameru s možnosťou archivácie výsledkov a nie každý má možnosť

Diabetologická časť centra, Národný endokrinologický a diabetologický ústav Ľubochňa, n.o.

Oftalmologická časť centra, Fakultná nemocnica FR Roosevelta, Banská Bystrica

aplikovať laserovú liečbu či najmodernejšiu vysokoefektívnu terapeutickú metódu, ako je napr. aplikácia anti-VEGF-protilátok. Pomerne častá sa javí aj subjektívna chyba pri vyšetrení.

Jedným z cieľov programu Slovenskej diabetologickej spoločnosti (SDS) je zlepšiť výsledky starostlivosti o pacientov s DM v zmysle redukcie výskytu a rýchlosti progresie komplikácií zabezpečením včasnej diagnostiky diabetu, včasnej a štandardizovanej diagnostiky komplikácií, interdisciplinárnej spolupráce na báze „optimalizovaných štandardov“ a zabezpečenia reálnej dostupnosti moderných „diagnosticko-terapeutických prístupov.“ Dôležitá je preto dobre organizovaná interdisciplinárna spolupráca diabetológa s oftalmológom s dostupnou, včasnou, špecializovanou diagnostikou a adekvátna dostupnosť modernej liečby. Jednou z možností ako zabezpečiť tieto požiadavky je vytváranie tzv. oftalmologických reading centier (ORC).

Prvé Oftalmologické reading centrum

Prvé Oftalmologické reading centrum (ORC) vzniklo v druhej polovici roku 2012 a do prevádzky bolo uvedené 24. novembra. ORC vzniklo ako spoločný projekt na podnet Slovenskej diabetologickej spoločnosti v spolupráci so Slovenskou oftalmologickou spoločnosťou v rámci pracovísk NEDU Ľubochňa (ako špecializovaného diabetologického pracoviska na jednej strane) a II. Oftalmologickou klinikou Fakultnej nemocnice F.D. Roosevelta v Banskej Bystrici a očným centrom Oftal vo Zvolene. Odbornými garantmi a zakladateľmi projektu sú doc. MUDr. Emil Martinka, PhD., za odbor

diabetológie a MUDr. Marta Ondrejková, PhD., za odbor oftalmológie.

Cieľom centra je zabezpečiť interdisciplinárnu starostlivosť na vysokej úrovni. Zabezpečiť včasnú diagnostiku špecialistom a dostupnosť včasného a špecializovaného oftalmologického vyšetrenia, zabezpečiť štandardnú diagnostiku s minimalizáciou chyby jednotlivca, zabezpečiť dostupnosť včasnej a adekvátnej starostlivosti a liečby a sledovať jej efekt, možnosť archivácie výsledkov s vytvorením databázy pre možnosť neskoršieho hodnotenia dynamiky nálezov. Sme presvedčení, že zakladanie „oftalmologických reading centier“ má niekoľko výhod. Pre pacienta znamená lepšiu dostupnosť a pohodlie vyšetrenia, lepšiu a včasnejšiu „záchyt“ patológií, pacient sa rýchlejšie dostane do rúk špecialistu a skôr sa dostane aj k adekvátnej modernej liečbe. Pre lekára znamená štandardizáciu hodnotenia, minimalizuje sa subjektívna a interpersonálna chyba, dosahuje sa väčšia výťažnosť vyšetrenia. Napokon, zvyšuje sa kvalita starostlivosti a šetria sa finančné prostriedky. Ďalšie oftalmologické reading centrá chceme v blízkej budúcnosti uviesť do prevádzky aj v Bratislave a Košiciach.

doc. MUDr. Emil Martinka, PhD.

✉ martinka@nedu.sk

Národný diabetologický a endokrinologický ústav, n.o.
www.nspbb.sk

Doručené do redakcie 27. júla 2013